

Гармонізація українських стандартів до міжнародних і європейських

П.Г. Борисюк, кандидат сільськогосподарських наук, голова ТК-56
Л.А. Галацан, головний технолог НАЦУ «Укрцукор»

На цукровому форумі, який відбувся в м. Бровари 1 березня 2018 року, учасниками і доповідачами цукровиками піднімалися питання необхідності внесення змін до діючих і розроблення нових нормативно-технічних документів, які повинні бути гармонізовані до міжнародних і європейських.

В цукровій галузі України станом на лютий 2018 року діє **36** стандартів, **13** технічних умов та правил усталеної практики, **15** інструкцій (9 колишнього Радянського Союзу).

Галузь функціонує без нормативного акту з питань охорони праці та техніки безпеки в цукровому виробництві.

Відсутній нормативний документ щодо використання води в цукровому виробництві.

Розробкою стандартів для цукрової та крохмалопатокової промисловості України займається технічний комітет ТК56 «Цукор і крохмалопатоківі продукти», який функціонує при державній установі «Український науково-дослідний інститут цукрової промисловості». У зв'язку з припиненням бюджетного фінансування з 2010 році технічним комітетом не проводиться поновлення державних стандартів. В усі діючі в цукровій промисловості стандарти вже більше **10 років** не вносяться зміни (по технічному регламентуванню необхідно кожні 5 років переглядати стандарти).

Постановою КМУ від **09.12.2014 року №695**, визначено ціль з 2015 року припинення дії на території України стандартів, які були прийняті до 1992 року.

Відповідно до пункту 367 плану заходів з імplementації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони на 2014-2017 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від **17 вересня 2014 року №847 –р**, затверджено заходи з наближення законодавства України до права ЄС в агропромисловому секторі.

Зокрема зазначеними заходами передбачено розробити до 31 грудня 2017 року нормативно-

правовий акт щодо визначення видів цукру, призначеного для споживання людиною, зробити порівняльний аналіз нормативного (ДСТУ, ГОСТ, ТУ) регулювання України та нормативно-правового регулювання в ЄС в частині визначення понять цукру, що призначені для споживання в їжу (**Директива Ради 2001/111/ЄС від 20 грудня 2001 року щодо певних видів цукру, що призначені для споживання людьми**).

Зазначений документ був прийнятий наказом Міністерством аграрної політики та продовольства України від **2 листопада 2017 року №592** і зареєстрований Міністерством юстиції **27.11.2017 року за №1434/31302**.

Набирає чинності з 1 вересня 2022 року.

Цим документом, який стосується кожного виробника цукру, визначено і затверджено вимоги до видів цукрів, призначених для споживання людиною, а перехідний період складає 5 років для того, щоб виробники змогли привести всі свої технічні документи відповідно до вимог цього нормативного акту, та провести технічні переоснащення технологічної схеми переробки цукрових буряків та виробництва цукру на підприємствах.

З підписанням угоди між Україною і ЄС, Кабінетом Міністрів України відмінено обов'язковість застосування державних стандартів виробниками.

(31 січня 2016 року набула чинності економічна частина Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з іншого боку, від 27 червня 2014 року, ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 № + 1678-VII).

Нормативна база кожної з країн ЄС включає всі європейські стандарти (нині їх близько 18 тис.) ухвалені європейськими організаціями зі стандартизації. Кожна країна використовує їх як національні. В основному стандарти в європейських країнах не державні, створені громадськими організаціями, в процесі їх виконання удосконалювалися і з часом отримали статус як національні.

Стандарти є добровільними до застосування. Частина стандартів слугує доказовою базою відповідності вимогам європейських директив.

В зв'язку з цим виникла потреба запровадження в Україні європейських стандартів галузевим методом, з залученням асоціацій виробників.

Для роботи по гармонізації українських стандартів, які діють в цукровій галузі, до європейських, необхідно залучати технічний комітет ТК 56 «Цукор і крохмалопаточкові продукти», який буде розробляти та гармонізувати стандарти, асоціацію виробників, яка візьме на себе фінансування розробки стандартів, скласти графік зміни стандартів.

Все це потребує тісної співпраці з виробниками, яких необхідно навчити самостійно впроваджувати системи контролю якості, одночасно із зменшенням передринкового контролю державними органами.

Розробники стандартів повинні ознайомлювати виробників з поточними та запланованими змінами стандартів продукції, надавати адреси закладів, що займаються стандартизацією, сертифікацією та оцінкою відповідності. Це суттєво спростить взаємодію виробників з відповідними органами, знизить витрати на супровідні процедури та прискорить процес експорту продукції.

Для визначення оптимального ступеня гармонізації українських стандартів з європейськими слід використовувати критерії відповідності українських стандартів кращим світовим стандартам.

З досвіду Республіки Польща, яка використала для швидкої трансформації європейських стандартів простий переклад стандартів ЄС і гармонізацію їх в державі, можна було б застосувати і в Україні. Але в цукровій промисловості ми маємо повну базу своїх українських стандартів, яку тільки необхідно гармонізувати до європейських.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ, ДСТУ І ТУ

Законодавство України встановлює безліч різних ГОСТів, ДСТУ, ТУ, технічних регламентів та інших нормативів, що встановлюють вимоги до якості товарів і послуг, процесів і способів їх виробництва. Розібратися в тому, які з них повинні дотримуватися обов'язково, а які - ні, часом буває досить складно. Особливо якщо мова йде про державні стандарти, які можуть бути як загальнообов'язковими, так і необов'язковими. Тільки системний аналіз чинного законодавства

дозволяє розібратися в тому, коли потрібно дотримуватися держстандартів, і які можуть бути наслідки їх недотримання.

Виходячи з положень Закону «Про стандартизацію», стандарти є нормативними документами, що встановлюють правила, загальні принципи і характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів. Вони можуть містити вимоги до термінології, позначення, упаковки, маркування та/або етикетці, які застосовуються до певної продукції, процесу чи послуги.

В ієрархії нормативних документів, що регулюють вимоги до якості продукції, способам і процесам її виробництва, стандарти займають менш високе місце, ніж технічні регламенти. Якщо технічні регламенти, які є законами або актами Кабміну, є обов'язковими до застосування у всіх випадках, то дотримуватися стандартів необхідно хоч і в багатьох, але не у всіх випадках.

Згідно з ч. 2 ст. 15 ГК застосування стандартів та їх обов'язкових положень є обов'язковим для:

- **Суб'єктів господарювання, якщо на стандарти є посилення в технічних регламентах;**
- **Учасників договору з розробки, виготовлення чи постачання продукції, якщо в ньому є посилення на певні стандарти;**
- **Виробника чи постачальника, якщо він склав декларацію про відповідність продукції певним стандартам чи вказав позначення цих стандартів у їх маркуванні.**

Ця норма може створити враження про те, що якщо ні технічний регламент, ні договір не вимагають застосування стандартів, то їх можна не дотримуватися. Підсилює це враження ч. 2 ст. 11 Закону «Про стандартизацію», згідно з якою стандарти застосовуються на добровільній основі, крім випадків, коли застосування цих стандартів вимагають технічні регламенти.

Але таке враження є оманливим, оскільки не враховує вимог все ще чинного Декрету КМУ «Про стандартизацію і сертифікацію», що має силу закону. Згідно з цим документом і державні, і галузеві стандарти можуть містити як обов'язкові, так і рекомендовані вимоги. До числа обов'язкових вимог стандартів, зокрема, належать вимоги, які забезпечують безпеку продукції для життя, здоров'я та майна громадян; вимоги техніки безпеки і гігієни праці; метрологічні норми, правила, вимоги та положення; положення, які забезпечують технічну єдність при розробці, виготовленні, експлуатації продукції.

При цьому згідно з ч. 3 ст. 5 Декрету КМУ обов'язкові вимоги державних стандартів підлягають безумовному виконанню всіма підприємствами, установами організаціями та ФОП, на яких поширюється їх дія. Обов'язкові вимоги галузевих стандартів згідно зі ст. 6 Декрету КМУ підлягають безумовному виконанню підприємствами, установами та організаціями, що входять до сфери управління органу, який їх затвердив. Рекомендаційні ж вимоги держстандартів підлягають безумовному виконанню у випадках, аналогічних тим, що вказані в ч. 2 ст. 15 ГК.

Таким чином, виробники і постачальники, в тому числі імпортери, товарів можуть відступати лише від тих вимог ГОСТів і ДСТУ, які не є обов'язковими в силу вимог закону, технічного регламенту та/або договору, і на які вони при цьому не посилаються ні при маркуванні продукції, ні при складанні декларації відповідності.

Але приймаючи рішення про недотримання навіть рекомендаційних вимог стандартів, варто пам'ятати про загальні наслідки поставки товарів, що не відповідає вимогам стандартів. Так, згідно з ч. 5 ст. 268 ГК у разі поставки товарів нижчої якості, ніж вимагається стандартом, покупець має право відмовитися від прийняття і оплати товарів, а якщо ці товари вже оплачені - вимагати повернення сплаченої суми.

Крім того, відповідно до Закону «Про захист прав споживачів» будь-яка невідповідність продукції вимогам нормативних документів, до числа яких належать і стандарти, вважається її недоліком. Споживачі мають право на відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок недоліків продукції (дефекту в продукції), а також ряд інших прав, починаючи від безкоштовного усунення недоліків і закінчуючи правом на розірвання договору та повернення сплаченої суми за товар (якщо недоліки істотні). Тобто, виходячи із зазначеного вище визначення поняття «недолік», споживачі будуть мати зазначені вище права у разі будь-якої невідповідності продукції вимогам встановлених стандартів, в тому числі, тих вимог, які є рекомендаційні.

Також варто пам'ятати про адміністративну відповідальність посадових осіб підприємств за порушення у сфері стандартизації, передбачені нормами КпАП. Зокрема, нормами глави 13 КпАП передбачено адміністративну відповідальність за введення в обіг або реалізацію продукції, що не відповідає стандартам; за виконання робіт та на-

дання послуг громадянам - споживачам, які не відповідають вимогам стандартів і за ряд інших порушень. Звичайно, санкції за вчинення більшості таких правопорушень не назвеш великими (від 17 до 1700 гривень), але крім цього органи державного ринкового нагляду (Держпотребінспекція, Держлікслужба, Держгірпромнагляд та інші) можуть застосувати й інші заходи адміністративного впливу. Зокрема, заборонити введення продукції в обіг (у тому числі, її імпорт), заборонити або обмежити надання продукції на ринку, вилучити або відкликати продукцію з обігу в разі, якщо така продукція буде визнана небезпечною.

У цілому, можна зробити висновок про те, що суб'єктам господарювання варто дотримуватися вимог, встановлених державними та галузевими стандартами. Відступати від цих вимог можна тільки в тому випадку, якщо такі вимоги не є обов'язковими, і відступ від них не приведе до погіршення якості продукції або появи в ній інших недоліків. В ідеалі ж виробникам і постачальникам товарів і послуг варто встановлювати навіть більш високі стандарти, ніж ті, що передбачені державними або галузевими нормативними документами.

Використовуючи норму закону України «Про стандартизацію» (стаття 16), якою передбачено, що розробляння стандартів, технічних регламентів, інструкцій можуть здійснювати організації України, членами Технічного комітету ТК 56 в 2017 році було прийнято рішення про створення «Навчального центру» для проведення організаційних та фінансових питань по розробці стандартів організації України для цукрової промисловості України, які будуть гармонізовані у відповідності до наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України від 2 листопада 2017 року №592 та стандартів ЄС.

«Навчальним центром» в 2017 році розроблено та надано чинності з 1 січня 2018 року наступним стандартам:

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 002: 2017 «Цукор. Метод визначення вологи і сухих речовин».

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 003: 2017 «Цукор. Метод визначення поляризації».

Заплановано розробити в 2018 році та надати чинності наступним стандартам:

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 004: 2018 (ДСТУ 3945-2000) «Цукор. Метод визначення редукувальних речовин №1»

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 005: 2018 (ДСТУ 3945-2000) «Цукор. Метод визначення редуку-

вальних №2».

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 006: 2018 «Цукор. Метод визначення миш'яку в рафінованих цукрових продуктах за допомогою колориметричного методу».

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 007: 2018 Цукор. Метод визначення міді в очищених цукрових продуктах за допомогою колориметричного методу».

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 008: 2018 «Цукор білий. Технічні умови».

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 009: 2018 «Камінь вапняковий для цукрової промисловості. Технічні умови»;

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 010: 2018 «Целюлоза. Технічні умови»;

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 011: 2018 «Кізелгур. Технічні умови» замість «Порошок перлітовий фільтрувальний. Технічні умови».

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 012: 2018 «Меляса бурякова. Технічні умови».

СОУ КЗПС 74.9– 40997018- 013: 2018 «Цукор. Метод визначення сульфатів».

СОУ КЗПС 74.9 – 40997018- 014: 2018 (ДСТУ 3748-98) «Мішки для цукру».

Паралельно в державі діють стандарти (ДСТУ) для цукрової промисловості, які прийняті державними органами в 1993-2016 роках, але вони не гармонізовані до вимог ЄС і наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України від **2 листопада 2017 року №592**.

Органи державної та місцевої влади поступово перестали втручатися в поточну діяльність підприємств. Тепер держава робить наступний крок на шляху до повноцінного ринку – відходить від диктату на рівні галузевих норм та правил. Що ж лишається на місці, де раніше панував чиновник і держава? Як співвідноситься інформація про жорсткий контроль за безпечністю і якістю продукції на провідних ринках світу із скасуванням державного контролю за якістю продукції, дотриманням стандартів? Якими шляхами піде надалі розвиток аграрної галузі і індустрії харчування взагалі? Відповіді на всі ці питання сьогодні лишаються неоднозначними. Адже ми добре пам'ятаємо, що надання підприємствам можливості дотримуватися або не дотримуватися технологій виробництва, свобода мати або не мати технологічну документацію мало наслідком зтяжну амортизаційну кризу, «кустарність» бізнесу, блокування інновацій. Від наслідків надання тієї «свободи» національна економіка повною мірою так і не оговталася до сих пір. Процес відходу держави з рівня га-

лузевої регламентації продукції і виробництва виглядає не менш драматично. Дехто сприйматиме його як полегшення, а дехто, розуміючи користь стандартів і наявності документів про перевірки, й вимагатиме відновлення державного контролю з усіма його «особливостями». Вітчизняна харчова промисловість сьогодні стоять на роздоріжжі. В результаті проведення політики дерегуляції, з одного боку, виникають загрози, з іншого – відкриваються нові можливості. Натомість процес підвищення культури ведення бізнесу йде невпинно.

В основі національної системи ринкового контролю за безпечністю і якістю харчової продукції лежить принцип гармонізації української законодавчо-нормативної бази та практик діяльності інститутів громадянського суспільства з міжнародними стандартами. З одного боку, гармонізація має бути забезпеченою на рівні національної законодавчо-нормативної бази, яка представлена законами України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами центральних органів виконавчої влади, у тому числі Міністерства економіки та торгівлі України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Держспоживслужби.

Процес гармонізації законодавчо-нормативної бази України на рівні органів виконавчої влади передбачений Планом заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014-2017 роки, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847-р. Всеохоплююча стратегія імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 228-р.

В результаті гармонізації української законодавчо-нормативної бази з міжнародною в Україні буде сформовано таке саме законодавчо-нормативне поле у сфері забезпечення безпечності і якості продукції харчування, як і в провідних країнах світу, в першу чергу в ЄС. План гармонізації для органів виконавчої влади (станом на грудень 2018 року виконаний на 11%).

З іншого боку, гармонізація з міжнарод-

ними вимогами має бути проведеною на рівні підприємств, продукція яких має відповідати міжнародним стандартам. Міжнародна законодавчо-нормативна база і поле міжнародних стандартів – це не одне й те саме. Коло норм, які зазначені у міжнародних стандартах, набагато ширше за ті норми і правила, дотримання яких вимагає законодавчо-нормативна база. І саме дотримання цих норм і правил, є сферою самоорганізації суспільства, яка може здійснюватися, у тому числі, у формі галузевого саморегулювання.

На кожному рівні управління – суспільством, територіями, галузями, інститутами громадянського суспільства, підприємствами і організаціями – існують дві складові системи управління:

- 1) нормативна документація ;
- 2) процедури контролю за її дотриманням;

На рівні національної системи управління документами, якими встановлюються норми, обов'язкові до виконання, є закон, постанова Кабінету Міністрів України, накази центральних органів виконавчої влади, у тому числі Міністерства аграрної політики і продовольства України і Держспоживслужби.

До останнього часу центральні органи виконавчої влади були наділені контрольними функціями і здійснювали перевірки суб'єктів господарювання на предмет дотримання норм чинної законодавчо-нормативної бази. Вони діяли на основі плану перевірок та процедур позапланових перевірок, призначали штрафи та встановлювали інші покарання за порушення встановлених норм і правил. Така практика мала великий корупційний потенціал і спонукала до введення мораторію на перевірки, який регулярно продовжується, починаючи з 2014 року. Останнім часом Держспоживслужба практикує проведення перевірок за зверненням громадян. Це є певним віддзеркаленням процедур судової гілки влади.

Однак в деяких нормативно-законодавчих актах та технічних регламентах все ще лишаються надмірні вимоги щодо використання і колишніх радянських і знов створених державних стандартів, положень, які не відповідають міжнародним нормам і стримують розвиток бізнесу. І саме це є предметом дерегуляції.

Держава має оперувати на рівні гармонізованих технічних регламентів і судової влади.

Сучасна система забезпечення безпечності і якості продукції базується на принципах оцінки відповідності. Підприємство, по-перше, саме може декларувати відповідність своєї продукції вимо-

гам, встановленим нормативно-технічної бази. По-друге, підприємство може звертатися до організацій з оцінки відповідності за проведенням незалежного дослідження щодо відповідності технологічних процедур і характеристик продукції чи послуг підприємства нормам, встановленим законодавством. Організації з оцінки відповідності мають бути акредитованими в Національному агентстві з акредитації України, яке веде Реєстр акредитованих органів з оцінки відповідності

Тож галузеві асоціації можуть отримати статус органів з оцінки відповідності.

Сфера перевірки застосування стандартів та саморегульованих процедур не потребує отримання акредитації.

Українські виробники досі дискутують питання про розробку стандартів на громадських засадах, безкоштовне і безпечеліційне надання документації підприємствам. Це не відповідає світовій практиці. Стандарти у світі продаються через спеціальні магазини, у тому числі Інтернет. Аналогічна практика існує і в Україні: українські стандарти сьогодні можна купити через магазин Українського агентства із стандартизації, на ресурсі Document.ua, в інших джерелах. Стандарти ISO можна придбати через сайт Міжнародної організації стандартизації, майже повний спектр міжнародних стандартів можна придбати в супермаркеті європейських стандартів, а також в інших магазинах. Разом з тим тексти стандартів для харчових продуктів Кодексу Аліментаріус, стандарти Європейської Економічної Комісії ООН (ЄЕК ООН), знаходяться у вільному доступі. Робота національної системи стандартизації в Україні сьогодні практично заблоковано через відсутність концепції і політики розвитку національної системи стандартизації на ринкових засадах.

Галузева асоціація є оптимальним місцем поєднання діяльності з розробки і підтримки галузевих стандартів з процедурами контролю за їхнім застосуванням на підприємствах. Галузевий технічний комітет на основі міжнародної і національної законодавчо-нормативної бази, вітчизняних та міжнародних стандартів, кодексів належної та кращої практики, інших засадничих документів розробляє самоврядну процедуру, яка гарантує споживачам безпечність і якість продукції – самоврядний стандарт.

Підприємство заявляє про участь в цільовій програмі стандартизації галузевої асоціації, беручи на себе зобов'язання щодо придбання стандарту і його наступних оновлених версій, застосуван-

ня стандарту у своїй виробничій практиці, надання доступу незалежним контролерам для перевірки відповідності виробничих процесів, продуктів і послуг вимогам стандартів, сплати цільових внесків, які роблять можливим функціонування системи самоврядного регулювання.

Галузева асоціація організує роботу з розробки і перегляду стандартів, відіграє роль майданчика з продажу стандартів, організує функціонування системи незалежної перевірки дотримання стандартів підприємствами. Саме вона відіграє роль органу із сертифікації - органу з оцінки відповідності, який є третьою стороною та управляє схемами сертифікації в розумінні закону «Про технічні регламенти і оцінку відповідності», видає сертифікати про відповідність технологічних процесів, продукції і послуг підприємств нормам галузевих стандартів, право на використання позначок про дотримання стандартів на пакуванні продукції.

Галузева асоціація організує і веде широку освітню роботу щодо дотримання стандартів. До компетенції галузевої асоціації також належить ведення реєстрів підприємств – учасників програми стандартизації, виданих сертифікатів, результатів незалежної перевірки, іншої інформації для споживачів, яка надає впевненості в безпечності і якості продукції.

В процесі перевірки дотримання норм законодавчо-нормативної бази та самоврядних стандартів виникають питання щодо вимірювання параметрів продукції та характеристик технологічних процесів. Цією сферою зазвичай опікуються акредитовані лабораторії.

Згідно з законом «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» акредитована лабораторія визначається як «лабораторія будь-якої форми власності, що акредитована Національним органом України з акредитації та/або іноземним органом з акредитації, який є повним членом ILAC - Міжнародної організації із співробітництва в галузі акредитації лабораторій, відповідно до стандартів ISO/IEC 17025, ДСТУ ISO 17025 або інших стандартів, якими їх замінено».

Інформація про випробувальні, калібрувальні та медичні акредитовані лабораторії міститься на сайті Національного агентства з акредитації України. Серед всього загалу 743 акредитованих випробувальних лабораторій тільки 133 спеціалізуються на проведенні випробувань харчових продуктів і сільськогосподарської сировини. Переважна більшість з них - 104 - до сих пір перебува-

ють в державній власності і тільки 31 лабораторія працює у складі приватних суб'єктів господарювання, з них 21 у складі підприємств, серед яких МХП, Нестле, Кернел. Сім лабораторій працюють при вищих навчальних та академічних закладах, три лабораторії – при неурядових громадських організаціях: Київській та Харківській споживспілках та при Торгово-промисловій палаті України.

Базові засади системи сучасного технічного регулювання визначені в законах України «Про стандартизацію», «Про метрологію та метрологічну діяльність», «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», в постанові КМУ № 95 від 13.01.2016 «Про затвердження модулів оцінки відповідності, які використовуються для розроблення процедур оцінки відповідності, та правил використання модулів оцінки». Всі ці закони відповідають міжнародній практиці, однак не поширюються на сферу сільськогосподарської продукції і продуктів харчування.

Питаннями захисту безпеки споживача опікуються закони «Про захист прав споживачів», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції», «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів», а також постанова Кабінету Міністрів України № 1280 21д 31.10.2007 «Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції».

Основним законом у сфері безпечності і якості аграрної і харчової продукції є Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Закони «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», які встановлюють норми і правила для перевірки суб'єктів господарювання посадовими особами органів державної влади.

Історія становлення сфери сучасного технічного регулювання в Україні є драматичною. З одного боку, існує міжнародний досвід, успішні практики забезпечення високої якості продуктів в провідних країнах світу, дієвого захисту споживача, прагнення українського суспільства до міжнародної інтеграції, імплементації кращих міжнародних

практик і законодавства. З іншого боку українське суспільство і профільні фахівці все ще відчують брак інформації та спеціальних знань щодо особливостей діяльності із стандартизації, запровадження у виробництво науково обґрунтованих норм і правил. Інерція мислення та збереження пострадянської практики державного управління, поширення популістських та аматорських підходів у бізнесі, помножене на тенденції до збереження і примноження корупційного потенціалу системи державного контролю суттєво ускладнюють реформування сфери безпеки і якості аграрної продукції та продуктів харчування.

Це є великим викликом, який потребує узгоджених поміркованих дій. Система сучасного ринкового регулювання має дві складові: «горизонтальну», в межах якої формуються вимоги до безпечності і якості продукції, спільні для різних галузей, і «вертикальну», специфічну до кожної галузі. Останнім часом на міжнародній арені спостерігається перенесення акценту до «горизонтальних» вимог, які стосуються здоров'я людини, соціальних стандартів життя та праці, охорони навколишнього середовища, а галузям надається більше простору для пошуку власних шляхів задово-

лення «горизонтальних вимог». Збільшується синергія між різними напрямками. В той же час система стандартизації на міжнародній арені ще не набула уніфікованого вигляду. Існують декілька, інколи паралельних, систем стандартизації.

Світова організація торгівлі та інші міжнародні профільні інститути, наголошуючи на першочерговості питань безпеки та якості продукції, необхідності долання нетарифних бар'єрів, припускають існування національних стандартів. Європейські країни, успішно виконуючи завдання з гармонізації, також поки що тримають «на плаву» національні системи стандартизації і сертифікації.

Які дії необхідно виконати, як розібратись виробнику продукції в цьому?

Для гармонізації українських стандартів до міжнародних і європейських:

- Необхідно провести ревізію всіх нормативно-технічних документів, які діють в цукровій галузі, визначити необхідні для використання.

- Розробити програму їх перегляду, гармонізацію всіх стандартів до європейських і до 2022 року завершити перегляд і гармонізацію.

- Визначити необхідне фінансування і забезпечити його. ■

Скорику Костянтину Дмитровичу - 70 років!

26 березня 2018 року кандидату технічних наук, професору кафедри виробництва цукру та сахаридів Скорику Костянтину Дмитровичу виповнюється 70 років.

Скорик Костянтин Дмитрович розпочав свою трудову діяльність у 1972 році на посаді інженера Всесоюзного науково-дослідного інституту цукрової промисловості.

З 1991 року Скорик К.Д. працює в інституті підвищення кваліфікації, тепер ІПДО НУХТ, на посадах старшого викладача, доцента, професора кафедри виробництва цукру та сахаридів.

За період роботи в інституті Костянтин Дмитрович проявив себе як висококваліфікований спеціаліст, ініціативний, цілеспрямований керівник. Усю свою енергію та знання він спрямовує на удосконалення форм і методів навчання в системі підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів, проведення наукових досліджень.

Скорик Костянтин Дмитрович є автором і співавтором 121 наукових та науково-методичної праць, у тому числі: 13 авторських свідоцтв та патентів, 5 навчально-методичних посібників з грифами Міністерства освіти і науки України, підручника «Технологія цукру» 2015 р., затвердженого МОН як підручник для студентів вищих навчальних закладів. Має відзнаку Міністерства освіти «Відмінник освіти України». Проходив стажування та вивчав досвід на цукрових заводах та інших підприємствах України, Куби, Канади, Туреччини, Чехії, Німеччини, Італії.

Відповідальне ставлення до роботи і науковий пошук здобули Костянтину Дмитровичу заслужену повагу й авторитет серед колег та слухачів.